

โรงพยาบาลหนองคาย

วิธีปฏิบัติ

เลขที่ NK-HP-PW-๐๐๕

เรื่อง แนวทางปฏิบัติภายใต้หลักพระธรรมวินัย
เรื่อง การประเคน

เอกสารควบคุม

	ชื่อ-สกุล	ลายมือชื่อ	วัน เดือน ปี
จัดเตรียมโดย	น.ส.จิรพันธุ์ เจริญ		๗ พ.ค. ๖๗
ทบทวนโดย	นางณฤดี ทิพย์สุทธิ์		๑๐ พ.ค. ๖๗
อนุมัติโดย	นพ.สมศักดิ์ ประภูณาวัตร		๒๓ พ.ค. ๒๕๖๗

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ A	หน้า ๓/๔
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ NK-HP-PW-๐๐๕	วันที่บังคับใช้	๒๓ พ.ค. ๒๕๖๗
เรื่อง แนวปฏิบัติภายใต้หลักพระธรรมวินัย เรื่อง การประเคน		

๑. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้พระสงฆ์อาพาธได้รับการประเคนอย่างถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย
๒. เพื่อให้บุคลากรในโรงพยาบาลหนองคายมีองค์ความรู้เรื่องการประเคนที่ถูกต้อง

๒. นโยบาย

โรงพยาบาลหนองคาย มีแนวทางปฏิบัติภายใต้หลักพระธรรมวินัย เรื่อง การประเคน

๓. ขอบเขต

บุคลากรที่ให้การดูแลพระสงฆ์อาพาธในโรงพยาบาลหนองคาย

๔. คำจำกัดความ

การประเคน หมายถึง การถวายของ การส่งของให้ถึงมือ ของที่ประเคนนั้นต้องไม่ใหญ่หรือหนักจนคนเดียวยกไม่ได้ ถ้าเป็นของเคี้ยวของกินจะต้องประเคนในกาลคือตั้งแต่เช้าถึงเที่ยงวันเท่านั้น หลังจากนั้นเป็นวิกาลไม่ควรประเคน

หัตถบาธ หมายถึง ระยะเวลาระหว่างพระสงฆ์ที่นั่งทำสังฆกรรมหรือระหว่างพระภิกษุ สามเณร กับ

ศฤงคารผู้ถวายของช่วงสองศอกคืบ (สองศอกกับหนึ่งคืบหรือสองศอกครึ่ง)

๕. หน้าที่ความรับผิดชอบ

แพทย์เวร หมายถึง แพทย์ผู้รับผิดชอบด้านการรักษาพระสงฆ์ สามเณรอาพาธช่วงนอกเวลาราชการ

แพทย์เจ้าของไข้ หมายถึง แพทย์ผู้รับผิดชอบด้านการรักษาผู้ป่วยเฉพาะราย

พยาบาลวิชาชีพ หมายถึง พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าเวร/หัวหน้าทีมในการให้บริการพยาบาลสงฆ์อาพาธ

พนักงานช่วยเหลือคนไข้ หมายถึง พนักงานช่วยเหลือคนไข้ที่เป็นสมาชิกทีม ที่ช่วยเหลือพยาบาลในการทำกิจกรรมการพยาบาลแก่สงฆ์อาพาธ

๖. แนวทางปฏิบัติ

๑. สิ่งของที่จะประเคนต้องไม่ใหญ่จนเกินไป หรือหนักเกินไป ขนาดพอยกขึ้นได้ ถ้าหนักหรือใหญ่เกินไปไม่ต้องประเคน
๒. ยืนหรือนั่งในระยะห่างจากพระสงฆ์ประมาณ ๑ ศอก หรือระยะเอื้อมมือที่จะส่งถวายให้พระรับได้ โดยศอก (หัตถบาธ)
๓. ผู้ประเคนน้อมสิ่งนั้นส่งให้พระสงฆ์ด้วยมือข้างซ้ายแสดงความเคารพ
๔. ในกรณีผู้ประเคนชาย พระสงฆ์สามารถรับด้วยมือได้ ส่วนผู้ประเคนเป็นหญิง ให้ประเคนผ่านผ้าประเคน

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ A	หน้า ๔/๔
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ NK-HP-PW-๐๐๕	วันที่บังคับใช้	๒๓ พ.ค. ๒๕๖๓
เรื่อง แนวปฏิบัติภายใต้หลักพระธรรมวินัย เรื่อง การประเคน		

๕. แสดงความเคารพโดยการไหว้/ กราบ

หมายเหตุ: กรณีพระสงฆ์อาพาธไม่รู้สีกตัวและจำเป็นต้องได้รับอาหาร ไม่จำเป็นต้องประเคน (ดังรายละเอียดการละเว้นการประเคน ภาคผนวก)

๗. เครื่องใช้วัดคุณภาพ

๑. เจ้าหน้าที่ที่ให้การดูแลสงฆ์อาพาธทราบวิธีการประเคนของแต่ภิกษุสงฆ์อาพาธ $\geq ๘๕\%$

๒. เจ้าหน้าที่ที่มีการประเคนสิ่งของแต่ภิกษุสงฆ์อย่างถูกต้องภายใต้หลักพระธรรมวินัย $\geq ๘๕\%$

๘. เอกสารอ้างอิง

พระธรรมกิตติวงศ์(ทองดี สุรเตโช). (๒๕๔๘). ป.ธ.๙ ราชบัณฑิต พจนานุกรม เพื่อการศึกษา

พุทธศาสน์ ชุดคำวัด,วัดราชโอรสาราม. กรุงเทพฯ.

ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๒). พจนานุกรมศัพท์ศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. หน้า ๓๙๒.

สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (๒๕๖๒). วิธีประเคนพระ.

http://www.khaosod.co.th/view_new.phpnewsid.tURoaWRXRUXdoekl๓TURJMU๑๓PTO

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. (๒๕๖๒). การประเคน.

https://www.M-culture.go.th/young/ewt_.new.php?nid=๑๒๖&filename=index

โรงพยาบาลสงฆ์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: อาร์ต ควอลิไฟท์ จำกัด.

ภาคผนวก

การประเคน

๑. สิ่งของที่ไม่ว่าสมควรประเคนถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ คือ

เงินและวัตถุที่ใช้แทนเงิน เช่น ธนบัตร ไม่สมควรประเคนพระภิกษุสงฆ์โดยตรง แต่นิยมใช้ใบปวารณาแทนตัวเงิน ส่วนตัวเงินให้มอบไว้กับไวยาวัจกรของพระภิกษุสงฆ์รูปนั้น

ใบปวารณานิยมใส่ซองรวมถวายไปกับเครื่องไทยธรรม ส่วนเงินค่าจตุปัจจัยนั้นมอบให้กับศิษย์หรือไวยาวัจกรของพระภิกษุสงฆ์นั้นๆ

๒. สิ่งของที่ประเคนพระภิกษุสงฆ์ได้ในเวลาก่อนเที่ยง

เครื่องไทยธรรมประเภทอาหารคาวหวานทุกชนิด ได้แก่

๑. อาหารสด เช่น อาหารคาว หวาน รวมทั้งผลไม้ทุกชนิด
๒. อาหารแห้ง เช่น ปลาเค็ม เนื้อเค็ม ข้าวสาร ฯลฯ
๓. อาหารเครื่องกระป๋องทุกประเภท เช่น นม โอวัลติน ปลากระป๋อง

สิ่งของดังกล่าวนิยมถวายพระภิกษุสงฆ์ได้ในช่วงเวลาก่อนเที่ยงเท่านั้น ถ้าจะนำไปถวายหลังเที่ยงวันไปแล้ว แจ้งให้พระภิกษุสงฆ์ทราบ แล้วมอบสิ่งของดังกล่าวให้ลูกศิษย์ของท่านเก็บรักษาไว้ถวายท่านในวันถัดไป

๓. สิ่งที่ประเคนได้ตลอดเวลา

เครื่องดื่มทุกชนิด ยาที่ใช้บำบัดป่วยไข้ หรือประเภทเภสัชที่พระพุทธองค์บัญญัติไว้ คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำอ้อย น้ำผึ้ง

๔. วิธีปฏิบัติก่อนทำการประเคน

เมื่อต้องประเคนอาหาร ยา เครื่องใช้ รวมถึงสิ่งอื่นๆ ให้มีการบอกกล่าวทุกครั้งก่อนทำการประเคน แม้ในพระภิกษุที่ไม่รู้จักตัวก็ต้องบอกกล่าวและทำการประเคนทุกครั้ง

๕. การเก็บของฉัน เครื่องดื่ม และยา

๕.๑ จำพวกข้าวปลาอาหาร ของคาว ขนมหวานทั้งหลาย พระไม่สามารถฉันหลังเที่ยง เมื่อรับประเคนแล้วถ้าฉันไม่หมด ต้องสละ ไม่สามารถเก็บฉันในวันถัดไป ญาติโยมบางท่านถวายอาหาร พวกถุงพวกห่อ ของแห้งสามารถเก็บได้หลายวัน โดยคิดว่าพระจะเก็บไว้ในวันถัดไปได้ แต่ที่จริงพระเก็บไว้ไม่ได้ จะเป็นอาบัติ ผิดพระวินัย

๕.๒ อาหารจำพวกของขบฉัน ไม่ควรนำมาประเคนถวายพระหลังเที่ยงวันไปแล้ว รวมทั้งเครื่องดื่มบำรุงสุขภาพบางชนิด ซึ่งอยู่ในจำพวกเดียวกันนี้ ที่จัดเป็นกระเช้าเป็นของฝาก ถ้าจะถวายควรมอบแก่ญาติโยมคนดูแล หรือคนใกล้ชิดไว้ เพื่อเขาจะได้จัดถวายพระเป็นคราวๆไป

๕.๓ น้ำผลไม้หรือน้ำปานะ พระรับประเคนแล้ว สามารถฉันได้ภายในวันนั้นจนถึงรุ่งอรุณของวันถัดไป แต่หลังอรุณขึ้นวันใหม่แล้ว ฉันไม่ได้ ต้องสละ

๕.๔ ถ้าเป็นเนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ที่ภาษาพระเรียกว่าเภสัช ๕ พระรับประเคนแล้วสามารถเก็บไว้ฉันได้ ๗ วัน แต่หลังครบ ๗ วันแล้ว ต้องสละ

๕.๕ ยารักษาโรค เมื่อพระรับประเคนแล้วสามารถเก็บรักษาไว้ตลอดชีวิต ไม่จำกัดเวลา

๕.๖ น้ำเปล่าสำหรับดื่ม พระสามารถขอและดื่มได้โดยไม่ต้องรับพระเคน

๕.๗ สิ่งของเครื่องใช้ที่ทราบแน่ชัดแล้วว่าจัดให้สำหรับผู้เข้าใช้บริการ เช่น ชุดยาสีฟัน แปรงสีฟัน
สบู่ เป็นต้น ที่จัดให้ไว้ในห้องคนไข้ ก็ใช้ได้โดยไม่ต้องรับพระเคน

แบบนิเทศแนวทางปฏิบัติภายใต้หลักพระธรรมวินัย เรื่อง การประเคน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้พระสงฆ์อาพาธได้รับการประเคนอย่างถูกต้องภายใต้หลักพระธรรมวินัย เรื่อง การประเคน
๒. เพื่อให้บุคลากรในโรงพยาบาลหนองคายมีองค์ความรู้เรื่องการประเคนที่ถูกต้อง

เกณฑ์การประเมิน

บุคลากรทางการพยาบาลประเคนได้ถูกต้องภายใต้หลักพระธรรมวินัย เรื่อง การประเคน

วิธีประเมิน ☐ สัมภาษณ์ ☐ สังเกต ☐ ตรวจสอบ

ลำดับ	กิจกรรม	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	วิธีประเมิน
๑	เตรียมอุปกรณ์ในการประเคน (ผ้าประเคน) กรณีผู้ประเคนเป็นหญิง			
๒	สิ่งของที่ประเคนต้องไม่ใหญ่จนเกินไป หรือหนักเกินไป ขนาดพอมีกำลังปานกลาง พอยกขึ้นได้			
๓	ยืนหรือนั่งในระยะห่างจากพระสงฆ์ประมาณ ๑ ศอก หรือระยะเอื้อมมือที่จะส่งถวายให้พระรับได้			
๔	ผู้ประเคนน้อมสิ่งนั้นส่งให้พระสงฆ์ด้วยกริยาอ่อนน้อม แสดงความเคารพ			
๕	ในกรณีผู้ประเคนเป็นชาย พระสงฆ์สามารถรับด้วยมือได้ ส่วนผู้ประเคนเป็นหญิง ให้ประเคนจากผ้าประเคน			
๖	หลังการประเคนให้แสดงความเคารพโดยการไหว้กราบ			

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อผู้รับการนิเทศ
(.....)

ลงชื่อผู้นิเทศ
(.....)

วันที่เดือน พ.ศ.....